

WSTEP:

Agencja do spraw Przyjęcia i Integracji przygotowała ten krótki informator w celu udzielenia Państwu pomocy w osiedleniu się na wybranym przez Państwa terenie.

Jeżeli mają Państwo pytania, prosimy o kontakt z odpowiednimi instytucjami. Ich adresy i numery telefonów znajdują się na odwrocie tej ulotki.

SPIS TREŚCI:

- § **ZAKWATEROWANIE**
- § **PRAWO I POLICJA**
- § **KULTURA**
- § **SPRAWY FINANSOWE**
- § **OPIEKA SPOŁECZNA**
- § **EDUKACJA**
- § **PRACA**

ZAKWATEROWANIE:

- Większość Irlandczyków będzie się do Państwa odnosić serdecznie. W wielu miejscach istnieją grupy czuwające nad bezpieczeństwem i porządkiem.
- Będą Państwo mile widziani w niewielkich organizacjach, takich jak Związek Mieszkańców (Residents Association), Straż Sąsiedzka (Neighbourhood Watch) czy Czujni Razem (Community Alert). Główny cel stowarzyszeń mieszkańców to utrzymanie czystości domów, dróg i terenów zielonych oraz zapobieganie nieporządkowi, brudowi, włóczęgostwu i zakłócaniu spokoju. Nie należy na przykład zostawiać śmieci przed domem ani na jego tyłach.
- Miejsce zamieszkania należy utrzymywać w czystości i unikać eksponowania nieestetycznych przedmiotów, na przykład zepsutych samochodów itp.
- Nie należy podejmować czynności zakłócających spójność i porządek.
- W Irlandii normą jest odsłanianie okien w ciągu dnia. Stałe zasłanianie okien może wywołać podejrzenia i zwrócić uwagę na Państwa dom w niekorzystnym sensie tego słowa.
- Nielegalny handel jest zabroniony.
- Ważne jest stworzenie **korzystnych, opartych na wzajemnym szacunku** kontaktów z właścicielem domu, choć w większości przypadków znajdują Państwo dom za pośrednictwem osób trzecich, na przykład pośrednika handlu nieruchomościami.
- Właściciel domu szuka lokatora szanującego miejsce, w którym mieszka, i zdolnego do adaptacji do nowego otoczenia.
- W przypadku problemów właściciel domu ma prawo rozwiązać umowę najmu.
- Właściciel domu może być źródłem informacji o możliwościach zatrudnienia i innych zajęciach, które mogą Państwo wykonywać, dlatego warto nawiązać z nim dobre stosunki.

- Sąsiedzi również mogą być źródłem informacji o możliwościach zatrudnienia i innych zajęciach, dlatego z nimi również warto nawiązać dobre stosunki.

PRAWO I POLICJA

Policja Państwowa zwana **Garda Síochána** ma bronić Państwa praw i zapewnić przestrzeganie prawa przez wszystkich mieszkańców kraju.

Cieszy nas kulturowa różnorodność naszego kraju, ale bronimy się przed łamaniem prawa irlandzkiego i międzynarodowego.

Przypadki łamania prawa irlandzkiego będą przedmiotem odpowiedniego postępowania.

Niektóre czynności będące w Irlandii przestępstwami są wymienione poniżej:

- **żebractwo**
- **noszenie broni**
- **zabór własności (kradzież, kradzieże sklepowe)**
- **zakłócanie spokoju lub porządku**
- **prowadzenie samochodu bez prawa jazdy lub ubezpieczenia**
- **napaść na osobę**
- **znęcanie się nad członkami rodziny**
- **zakłócanie spokoju pod wpływem alkoholu**
- **włóczęgostwo**

Jeżeli napotkają Państwo problemy, jeżeli będą się Państwo czuli napastowani lub padną Państwo ofiarą przestępstwa o podłożu rasistowskim, należy powiadomić policję (Gardaí), która chętnie Państwu pomoże.

KULTURA

Przebywając w dzielnicy mieszkalnej należy okazać szacunek innym mieszkańcom redukując hałas (telewizję, muzykę itp.) do minimum. **Szacunek dla innych sprawia, że nasze otoczenie jest radośniejsze i przyjemniejsze.** Częsty hałas wcześniej rano lub późnym wieczorem jest uważany za zakłócanie spokoju i może spowodować, że sąsiedzi poczują się lekceważeni i zirytowani. Prowadzi to do problemów i złego samopoczucia, a nawet może skłonić stowarzyszenie mieszkańców do powiadomienia policji.

W naszym kraju nie praktykuje się mocnych klapsów i bicia dzieci, dlatego **stosowanie kar tego rodzaju jest zawsze niedopuszczalne.** W przypadku stwierdzenia maltretowania dzieci mogą Państwo ponieść poważne konsekwencje łącznie z procesem karnym.

Jak wspomniano w części poświęconej zakwaterowaniu, w większości dzielnic mieszkalnych istnieją stowarzyszenia mieszkańców. Ich członkowie spotykają się regularnie w celu omówienia lokalnych problemów. **Większość stowarzyszeń ustala zasady* obowiązujące na ich terenie. Mieszkańcy powinni ich przestrzegać.**

NARUSZENIE TYCH ZASAD MOŻE SPOWODOWAĆ INTERWENCJĘ POLICJI. NALEŻY SZANOWAĆ SWOJE OTOCZENIE ORAZ UTRZYMYWAĆ CZYSTOŚĆ DOMU I JEGO OTOCZENIA.

*** NIEKTÓRE CZĘSTO WYSTĘPUJĄCE PROBLEMY:**

- **Korzystanie z pojemników na śmiecie: tam, gdzie są pojemniki, należy z nich korzystać i nie stawiać ich na chodnikach i drogach, gdzie mogą przeszkadzać.**
- **Duże zgromadzenia mogą bardzo zaniepokoić innych mieszkańców; mogą też być uznane za formę zastraszania.**
- **W pojazdach mechanicznych należy umieścić w widocznym miejscu aktualne dowody opłaty podatku i składki ubezpieczeniowej.**

SPRAWY FINANSOWE:

Gospodarowanie tygodniowym dochodem może być bardzo trudne, jeżeli od początku nie robi się tego bardzo starannie. Być może przez długi czas nie musieli Państwo radzić sobie z obciążeniami i kosztami życia codziennego. Zasiłki z opieki społecznej mają na celu zaspokojenie Państwa codziennych potrzeb w zakresie wyżywienia, ogrzewania, odzieży itp. W przypadku trudności należy niezwłocznie zwrócić się o pomoc – zwłoka może spowodować kłopoty Państwa i Państwa rodziny.

Jeżeli chcą Państwo pożyczyć pieniądze lub zaciągnąć kredyt na jakikolwiek cel, należy sprawdzić, czy mają Państwo do czynienia z wiarygodną instytucją, taką jak bank, spółka budowlana, instytucja kredytowa itp. Mogą Państwo spotkać nieuczciwych pożyczkodawców, którzy chętnie pożyczą pieniądze, ale na bardzo wysoki procent i przy bardzo wysokich karach umownych. Niekiedy mogą Państwo potrzebować pomocy w gospodarowaniu pieniędzmi.

W Irlandii działa a **Służba Doradztwa Finansowego i Budżetowego (Money Advice and Budgeting Service - MABS)** dla osób i rodzin, które potrzebują porady w zakresie gospodarki finansowej. W większości dużych miast znajdują się biura MABS, które radzimy jak najszybciej odwiedzić.

(Szczegóły na odwrocie)

OPIEKA SPOŁECZNA

Przeprowadzając się do nowego, prywatnego, wynajmowanego domu lub mieszkania muszą Państwo poinformować lokalnego **Gminnego Urzędnika Opieki Społecznej (Community Welfare Officer -CWO)**. CWO poinformuje Państwa o przysługującej Państwu pomocy. Zasiłki te mogą Państwo otrzymywać za pośrednictwem lokalnego urzędu opieki społecznej, urzędu pocztowego lub CWO.

Bezrobotni posiadający status uchodźcy, aktywnie poszukujący zatrudnienia i niezdolni do samodzielnego utrzymania się mają prawo do **zasiłku dla bezrobotnych** wypłacanego przez władze państwa za pośrednictwem lokalnych urzędów opieki społecznej. Osoby pracujące nie mogą się ubiegać o zasiłek dla bezrobotnych – jest to nielegalne. Jeżeli wystąpią Państwo o zasiłek pracując, będą Państwo musieli zwrócić wszystkie bezprawnie otrzymane wypłaty.

Jeżeli uznają Państwo, że pracownik Urzędu Opieki Społecznej potraktował Państwa niewłaściwie, mogą Państwo złożyć skargę do kierownika Urzędu Opieki Społecznej lub napisać list do Działu Obsługi Klienta **Departamentu Spraw Socjalnych i Rodziny (Department of Social and Family Affairs)**, Áras Mhic Dhiarmada, Store Street, Dublin 1.

EDUKACJA

Wszyscy młodzi ludzie w Irlandii mają prawo do bezpłatnej edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Prawo nakłada na wszystkie dzieci w wieku od 6 do 16 lat **obowiązek** uczęszczania do szkoły.

Większość dzieci w Irlandii zaczyna naukę w wieku 4 lat i uczęszcza do szkoły podstawowej do chwili ukończenia 12 lat. Po zakończeniu edukacji na szczeblu podstawowym dzieci rozpoczynają naukę w trzyletnim **gimnazjum**. Kończąc gimnazjum uczniowie muszą przystąpić do państwowego **Egzaminu Gimnazjalnego (Junior Certificate Examination)**.

Większość uczniów kontynuuje naukę w dwu- lub trzyletniej **szkole średniej**. Studenci kończący szkołę średnią muszą przystąpić do **Egzaminu Końcowego (Leaving Certificate Examination)**.

Większość irlandzkich dzieci zdaje ten egzamin z zamiarem kontynuowania nauki na poziomie **policealnym lub wyższym (Third Level Education)**.

Jeżeli mają Państwo pytania dotyczące edukacji Państwa dzieci, mogą się Państwo skontaktować z **Departamentem Edukacji (Department of Education)**. *Szczegóły na odwrocie.*

Proszę pilnować, aby dzieci chodziły do szkoły punktualnie i punktualnie je stamtąd odbierać.

Nie należy zostawiać dzieci bez opieki na dziedzińcu szkoły przed zajęciami lub po ich zakończeniu.

EDUKACJA DOROSŁYCH:

Jeżeli Państwa znajomość języka angielskiego jest niewystarczająca, mogą Państwo starać się o **Szkolenie w Zakresie Języka Angielskiego (English Language Training)**. Organizuje je instytucja pod nazwą **Integracja w Irlandii – Język i Szkolenie (Integrate Ireland Language and Training - IILT)** w Dublinie lub **Komitety Szkoleń Zawodowych (Vocational Education Committees - VECs)**. *Szczegóły na odwrocie.*

Jeżeli uważają Państwo swoją znajomość języka angielskiego za dostateczną, to mogą Państwo się ubiegać o przyjęcie do szkoły policealnej lub wyższej, jednak muszą Państwo spełniać pewne wymagania edukacyjne, podane w informacjach o poszczególnych szkołach. Należy pamiętać, że kontakty z sąsiadami i lokalną społecznością to znakomity sposób doskonalenia znajomości języka.

FÁS/ CERT: Te dwie państwowe instytucje szkoleniowe prowadzą szkolenia zawodowe. Oferują wiele różnych kursów. Aby na nie uczęszczać, trzeba spełniać pewne kryteria. Zwykle też trzeba nieco poczekać na przyjęcie. Informacji udzieli lokalne biuro FÁS/ CERT.

Aby ubiegać się o zasiłek dla bezrobotnych, należy zarejestrować się w FÁS.

FÁS oferuje również usługi pośrednictwa pracy – ogłoszenia można znaleźć w biurze tej instytucji i na jej stronie internetowej (www.fas.ie).

PRACA

Pieczęć na Państwa **Świadectwie Rejestracji*** (**Certificate of Registration**) określa, czy mają Państwo prawo do pracy. Prawo do pracy daje **pieczęć nr 1 i nr 4**.

Pieczęć nr 1 otrzymują posiadacze ważnego pozwolenia na pracę.

Pieczęć nr 4 otrzymują osoby, które otrzymały pełny status uchodźcy, prawo do pobytu z tytułu posiadania dziecka urodzonego jako obywatel irlandzki lub zawarcia małżeństwa z obywatelem Irlandii lub innego kraju UE. Pieczęć ta daje prawo do pracy bez konieczności posiadania odrębnego pozwolenia. Uprawnia również do szkolenia zawodowego.

**Świadectwo to jest wydawane zależnie od miejsca Państwa zamieszkania. Jeżeli mieszkają Państwo w rejonie Dublina, świadectwo wydaje Państwowe Biuro Imigracji (Garda National Immigration Bureau), Harcourt Street, Dublin 2. Jeżeli mieszkają Państwo poza rejonem Dublina, świadectwo wyda Państwu miejscowy urzędnik do spraw imigracji (Immigration Officer).*

Każdy, kto pracuje w Irlandii w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin musi się zarejestrować w **Urzędzie Skarbowym (Revenue Commissioners)**, aby zostać płatnikiem podatku. Podatek dochodowy jest potrącany bezpośrednio z wynagrodzenia za pracę.

Osoby samozatrudnione i przedsiębiorcy muszą same naliczać i płacić podatek dochodowy.

PRACA W IRLANDII BEZ REJESTRACJI W URZĘDZIE SKARBOWYM I OPŁACANIA PODATKU DOCHODOWEGO JEST NIELEGALNA.

W Irlandii obowiązuje **Płaca Minimalna** dla osób zatrudnionych w pełnym i niepełnym wymiarze godzin. Jeżeli nie otrzymują Państwo minimalnej płacy lub Państwa prawa pracownicze są naruszane, należy porozmawiać z pracodawcą lub skontaktować się z **Departamentem Działalności Gospodarczej, Handlu i Zatrudnienia (Department of Enterprise, Trade and Employment)**. Informacje o prawach pracowniczych można znaleźć na stronie www.entemp.ie.

Można również napisać list do **Wydziału Informacji o Prawach Pracowniczych (Employment Rights Information Unit)**, Davitt House, 65A Adelaide Road, Dublin 2.

Uwaga:

Pracując nie należy występować o świadczenia z tytułu opieki społecznej.

Rozpoczynając pracę należy się skontaktować z Gminnym Urzędnikiem Opieki Społecznej, który poinformuje Państwa o Państwa prawach dotyczących zachowania - w razie potrzeby – części dodatku mieszkaniowego.

SERVICE PROVIDERS

Służba Doradztwa Finansowego i Budżetowego (Money Advice and Budgeting Service - MABS)
Kerry Money Advice & Budgeting Service (MABS) ,

Edward Ct, Edward Street.

066 7129750

Prowadzi doradztwo finansowe.

Biuro Imigracyjne

Tralee Garda Station
Tel: 066 7122022
Killarney Gda Station
064 31222
Kenamre Garda Station
064 41177

Gminny Urząd Opieki Społecznej

18/20 Denny Street
Tralee
Tel: 0667121566

Urzednicy do spraw Kontaktów z Grupami Narodowościowymi

Sgt Liam Laffan
D/Gda Frank Mannion
D/Gda Noel Burke
Tel: 066 712202

Grupa wsparcia dla uchodźców i osób ubiegających się o azyl

Tralee Afro-Caribbean International
19 Ashe Street,
Tralee
Tel: 066 7190935

Kerry Action for Development Education

11 Denny Street
Tralee
Tel: 066 7181358

Trasnet Drop In Centre

Ozanam House
Day Place
Tralee
Tel: 066 9761615

Integracja w Irlandii – Język i Szkolenie

Unit 4A
Trinity Enterprise Centre
Grand Canal Quay
Dublin 2
Tel: 01 677 5344/5337

Urząd / ośrodek / szkoła sztuk pięknych

Siamsa Tire Arts Centre,
Town Park,
Tralee
Tel: 066 7123055
Siamsatire@eircom.net

Urzędy Rady Hrabstwa

Áras an Chontae
Tralee
Tel: 066 7121111

FÁS - szkolenie

17 Lr Castle St
Tralee
Tel: 066 7126444

Kenmare Place,
Killarney.
064 32466

Departament Edukacji i Nauki

Marlborough Street,
Dublin 1
Tel: 01 8734700

Centrum Informacyjne dla Obywateli,

Bridge Lane,
Tralee
Tel: 066 7123655

79n New St, Killarney
064 32297

dostarczanie informacji o wszystkich dziedzinach troski społecznej.

Centrum Informacyjne dla Młodzieży:

Denny Street,
Tralee

STEPS, Youth Advice & Drop-in Centre,
4 Bridge Place,
Tralee,
Co Kerry. Tel: 066 20078.

informacje odnośnie edukacji i kursów oraz usług dostępnych lokalnie.

Stowarzyszenie Świętego Wincenta de Paul

Ozanam House,
Tralee

Pomoc dla członków lokalnej społeczności znajdujących się w niekorzystnych warunkach życia.

Samarytanie,

44 Moyderwell,
Tralee

Tel: 066 7122566

sluzenie ludziom cierpiących na stres i depresje – oferowanie im pomocy i porady.

Kerry Rape Crisis Centre

11 Denny Street,
Tralee

Tel: 066 29588

Organizacja pomaga kobietom które zostały wykorzystane seksualnie lub zgwałcone.

Grupy Pomocy dla Kobiet

Women's Resource Centre

3, the Mall,
Tralee

CURA

Market House, Rock Street, Tralee
Tel: 066 27355

Komisja Edukacji Zawodowej (VEC)

Maine St

Tralee

Tel:0667121248/7121488

Irish Refugee Council

40 Lr Dominick Street,

Dublin 1

Tel: 8730042

E Mail: refugee@iol.ie

Refugee Legal Service

Montague Court,

7/11 Montague Street

Dublin 2

Freephone:1800 50 30 60

Refugee Information Service,

Business Office,

Morning Star Ave,

Dublin 7

Tel: 8090437

Udziela informacji prawnych dla azylantow i uchodzcow. W przypadku niemozliwosci uzyskania wyczerpujacej informacji szukajacy pomocy zostana skierowani do innej odpowiedniej instytucji.

Biblioteki publiczne

Kerry County Library HQ,

Tralee

Tel: 066 712 1200

Biblioteki zapewnia wam tez dostep do internetu. Wiekszosc bibliotek posiada kasety audio, ktore moga byc wykorzystane do nauki angielskiego. Zapewniaja one takze dostep do szerokiej gamy prasy, oraz mila i przyjacielska atmosfere do ich lektury. Bedac czlonkami biblioteki bedziecie mogli wypozyczac ksiazki.

Poczta

Edward Street

Tralee

Tel:066 7121307